

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 477/2013-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. augusta 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti I. s. r. o., B., zastúpenej advokátom Mgr. F. P., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob 29/2012 z 28. júna 2012 a rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 60 Cb 62/2009-192 z 27. decembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti I. s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júna 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti I. s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 43 Cob 29/2012 z 28. júna 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 60 Cb 62/2009-192 z 27. decembra 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že 12. februára 2001 bola medzi zmluvnými stranami V. s. r. o., ako veriteľom a M. K. (ďalej len „dlžník“) ako dlžníkom uzatvorená dohoda o uznaní dlhu a vysporiadaní vzájomných finančných vzťahov. Dohoda obsahovala popri vysporiadaní finančných vzťahov aj vyhlásenie dlžníka o tom, že uznáva svoj dlh voči veriteľovi čo do právneho dôvodu a celkovej výšky 1 213 466 Sk (40 279,03 €) k 1. februáru 2001. Pohľadávka bola niekoľkokrát postúpená, naposledy zmluvou o postúpení pohľadávky z 8. októbra 2008, na základe ktorej prešla na sťažovateľku ako postupníka.

Sťažovateľka uvedenú pohľadávku vymáhala od dlžníka prostredníctvom výziev, avšak vzhľadom na bezúspešnosť tohto postupu 25. marca 2009 podala okresnému súdu žalobu, ktorou sa domáhala proti dlžníkovi zaplata sumy 40 279,03 €. Dlžník sa v súdnom konaní vyjadril v tom zmysle, že nepopiera existenciu vymáhanej pohľadávky, vzniesol však námietku premlčania. Odôvodnil ju tým, že dlh vznikol z hospodárskeho vzťahu na základe faktúry dodávateľa z roku 1991. Neskôr, a to 23. mája 1995, dodávateľ uzavrel s dlžníkom dohodu o uznaní dlhu. Následne potom bola pohľadávka postúpená spoločnosti V. s. r. o. Dlh teda vznikol v roku 1991 a bol dvakrát uznaný dlžníkom čo do právneho dôvodu a výšky (prvý raz 23. mája 1995 a druhý raz 12. februára 2001).

Okresný súd rozsudkom č. k. 60 Cb 62/2009-101 z 5. augusta 2010 žalobu sťažovateľky zamietol. V označenom rozsudku vychádzal z právneho názoru, podľa ktorého v danej veci nešlo o občianskoprávny vzťah, ale o vzťah obchodnoprávny, pričom podľa § 407 ods. 1 Obchodného zákonníka je premlčacia doba v prípade písomného uznania záväzku štvorročná (nie teda desaťročná, ako to tvrdila sťažovateľka). Keďže dlh bol písomne uznaný 12. februára 2001 a žaloba bola podaná 25. marca 2009, premlčacia doba

uplynula podľa záveru okresného súdu 14. februára 2005 (12. február 2005 pripadol totiž na sobotu).

Sťažovateľka podala proti označenému rozsudku okresného súdu odvolanie, v ktorom namietala, že právny vzťah medzi účastníkmi konania sa nemôže posudzovať podľa Obchodného zákonníka, keďže v čase vzniku záväzku bol účinný ešte Hospodársky zákonník, podľa ktorého je premlčacia doba tiež desaťročná. Uznesením krajského súdu sp. zn. 43 Cob 287/2010 z 21. októbra 2010 bol rozsudok okresného súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Krajský súd sa stotožnil s námietkou sťažovateľky, podľa ktorej právny vzťah treba posúdiť podľa Hospodárskeho zákonníka. Okresný súd o veci opätovne rozhodol rozsudkom č. k. 60 Cb 62/2009-192 z 27. decembra 2011, ktorým žalobu sťažovateľky opäť v plnom rozsahu zamietol. Okresný súd rešpektoval, že predmetný právny vzťah je potrebné skúmať v zmysle Hospodárskeho zákonníka. Poukázal však na prvé uznanie záväzku z 23. mája 1995 a uviedol, že premlčacia doba sťažovateľke uplynula 23. mája 2005. Poznamenal tiež, že v zmysle § 131c ods. 2 Hospodárskeho zákonníka sa zmluvné strany nemôžu vopred dohodou premlčania vzdať, dohodou tiež nemôžu premlčaciu lehotu predĺžiť ani skrátiť, a preto druhé uznanie záväzku z 12. februára 2001 vyhodnotil ako právny úkon, ktorý je v rozpore s citovaným kogentným ustanovením Hospodárskeho zákonníka.

Sťažovateľka podala aj proti rozsudku okresného súdu z 27. decembra 2011 odvolanie, v ktorom argumentovala, že kľúčovým právnym problémom v predmetnej veci je otázka, či bolo možné uznať záväzok len raz alebo aj opakovane. Zaujala pritom názor, že vzhľadom na absenciu výslovného zákazu opakovane záväzok uznať treba dospieť k záveru, že Hospodársky zákonník opakované uznanie záväzku nevylučoval. Napadnutým rozsudkom krajského súdu bol rozsudok okresného súdu č. k. 60 Cb 62/2009-192 z 27. decembra 2011 potvrdený. Podľa názoru krajského súdu skutkový stav, ako aj existencia záväzku dlžníka voči sťažovateľke nie je sporná. Za správny považuje krajský súd názor okresného súdu, podľa ktorého opakované uznanie záväzku nebolo možné. Právny úkon z 12. februára 2001 treba podľa názoru krajského súdu považovať za dohodu

o predĺžení premlčacej lehoty, ktorá je v rozpore s ustanovením § 131c ods. 2 Hospodárskeho zákonníka.

Podľa názoru sťažovateľky popísaným postupom všeobecných súdov došlo k porušeniu ňou označených práv podľa ústavy a dohovoru a k zhoršeniu jej procesného postavenia, pričom jej fakticky bola odňatá možnosť uplatniť svoje práva v tejto veci pred súdmi Slovenskej republiky. Sťažovateľka tvrdí, že jej bolo zabránené domáhať sa zaplataenia svojej pohľadávky z dôvodu nesprávnej právnej aplikácie a výkladu Hospodárskeho zákonníka zo strany všeobecných súdov. Okrem toho okresný súd podľa tvrdenia sťažovateľky v novom konaní po zrušení pôvodného rozsudku krajským súdom prekročil rámec dôvodov, na základe ktorých krajský súd zrušil jeho predchádzajúci rozsudok, hoci podľa § 226 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) je súd prvého stupňa právnym názorom odvolacieho súdu viazaný. V každom prípade všeobecné súdy podľa názoru sťažovateľky nesprávne vykladajú relevantné ustanovenia právnych predpisov a na predmetný prípad aplikujú inštitút absolútnej premlčacej lehoty, ktorý vniesol do právneho poriadku až neskorší zákon.

Napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 23. júla 2012, keď bol doručený sťažovateľke.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že ústavnému súdu doručila v tej istej veci už 25. septembra 2012 sťažnosť, ktorá bola uznesením sp. zn. II. ÚS 453/2012 z 18. októbra 2012 odmietnutá ako neprípustná z dôvodu nevyčerpania mimoriadnych opravných prostriedkov, a poukazuje na skutočnosť, že novú sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy podáva po využití mimoriadneho opravného prostriedku, a to podnetu na podanie mimoriadneho dovolania z dôvodu podľa § 243f ods. 1 písm. c) OSP.

Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu Banská Bystrica č. k. 43 Cob/29/2012 zo dňa 28. 06. 2012, v spojitosti s rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 60 Cb 62/2009-192 zo dňa 27. 12. 2011, porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 43 Cob 29/2012 zo dňa 28. 6. 2012 a rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 60 Cb 62/2009-192 zo dňa 27. 12. 2011 sa v plnom rozsahu zrušujú a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznávajú trovy právneho zastúpenia v sume 1028,04 EUR..., ktoré je porušovateľ Krajský súd Banská Bystrica povinný zaplatiť na účet advokáta... do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (nálezu).“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu

Sťažovateľka sťažnosťou napáda rozsudok okresného súdu č. k. 60 Cb 62/2009-192 z 27. decembra 2011, ktorý bol v súlade s § 219 OSP napadnutým rozsudkom krajského súdu potvrdený ako vecne správny.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity, z ktorého vychádza čl. 127 ods. 1 ústavy, vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Proti napadnutému rozsudku okresného súdu bola sťažovateľka oprávnená podať odvolanie (čo aj urobila), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní proti napadnutému rozsudku okresného súdu vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd túto časť sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

Sťažovateľka sťažnosťou napáda tiež rozsudok krajského súdu sp. zn. 43 Cob 29/2012 z 28. júna 2012, ktorým bol napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdený ako vecne správny.

Z vlastnej rozhodovacej činnosti ústavný súd zistil, že uznesením sp. zn. II. ÚS 453/2012 z 18. októbra 2012 bola sťažnosť sťažovateľky, ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „*v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 43 Cob 29/2012*“, odmietnutá v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustná z dôvodu nevyčerpania mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý jej Občiansky súdny poriadok na ochranu označených práv účinne poskytuje a na ktorého použitie bola oprávnená, a to dovolania, prípustnosť ktorého by sa opierala o ustanovenie § 237 písm. f) OSP, keďže sťažovateľka tvrdila, že postupom a rozsudkami všeobecných súdov jej bola fakticky odňatá možnosť uplatniť svoje práva vo veci pred všeobecnými súdmi.

Sťažovateľka v sťažnosti doručenej ústavnému súdu 12. júna 2013 tvrdí, že „... zákon (zákon o ústavnom súde, pozn.)... hovorí, že právomoc ÚS SR je daná len vtedy, ak boli vyčerpané všetky opravné prostriedky. Máme za to, že zákon tu má na mysli len riadne opravné prostriedky, pretože v opačnom prípade, kým by sme podali mimoriadne opravné prostriedky a čakali na rozhodnutie o nich, zmeškali by sme zákonnú dvojmesačnú lehotu na podanie ústavnej sťažnosti, nakoľko mimoriadne opravné prostriedky neodkladajú právoplatnosť napádaného rozhodnutia. Z tohto dôvodu podávame opakovane túto ústavnú sťažnosť a zároveň poukazujeme na to, že sme v zákonnej lehote využili aj mimoriadny opravný prostriedok, konkrétne podnet na mimoriadne dovolanie... Týmto máme za to, že sme využili všetky dostupné opravné prostriedky, a teda je splnená podmienka na podanie ústavnej sťažnosti.“

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Sťažovateľka tvrdí to, že v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde je účinným opravným prostriedkom alebo iným právnym prostriedkom len „*riadny opravný prostriedok*“, pričom svoje tvrdenie odôvodňuje predovšetkým hrozbou zmeškania „*zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti*“.

Ústavný súd k tomu uvádza, že sa aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) odklonil od svojej predchádzajúcej judikatúry a v súčasnosti vo svojej rozhodovacej činnosti stabilne zastáva názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, IV. ÚS 142/2010), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolanía) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd v záujme zachovania právnej istoty sťažovateľky zároveň poukazuje na svoje predchádzajúce rozhodnutia (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010), v ktorých vyslovil, že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu aj rozsudok ESLP z 8. novembra 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Ústavný súd aj na základe už uvedeného len potvrdzuje názor vyslovený v uznesení sp. zn. II. ÚS 453/2012 z 18. októbra 2012, podľa ktorého sťažovateľka tým, že nepodala dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu, nevyčerpala v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde účinný opravný prostriedok, ktorý jej Občiansky súdny poriadok na ochranu označených práv účinne poskytoval a na ktorého použitie bola oprávnená.

Sťažovateľka ďalej v rozpore so svojim skorším tvrdením uvádza, že podnetom na podanie mimoriadneho dovolania využila všetky „*dostupné opravné prostriedky, a teda je splnená podmienka na podanie ústavnej sťažnosti*“.

K tomuto tvrdeniu ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou uvádza, že podnet na podanie mimoriadneho dovolania nemožno považovať za opravný prostriedok alebo iný právny prostriedok, ktorý zákon účinne poskytuje účastníkovi konania na ochranu jeho základných práv alebo slobôd (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Je to tak preto, že nejde o prostriedok, ktorý by bol k dispozícii účastníkovi konania, keďže účastník konania sám mimoriadne dovolanie podať nemôže. Tento mimoriadny opravný prostriedok zákon nepriznáva do dispozície účastníka konania, a preto ani v rámci princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno vylúčiť podanie sťažnosti ústavnému súdu bez toho, aby sa predtým účastník konania neúspešne domáhal podania mimoriadneho dovolania (m. m. II. ÚS 7/2011, II. ÚS 268/2013).

Vzhľadom na už uvedené ústavný súd nemôže súhlasiť s názorom sťažovateľky, podľa ktorého podaním podnetu na podanie mimoriadneho dovolania vyčerpala „*dostupné opravné prostriedky a zároveň je splnená podmienka prípustnosti podania ústavnej sťažnosti*“.

Podľa § 24 zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak

a) sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené,

b) ústavný súd v tej istej veci koná,

c) navrhovateľ sa ním domáha preskúmania rozhodnutia ústavného súdu.

Ústavný súd s ohľadom na už citované uznesenie sp. zn. II. ÚS 453/2012 z 18. októbra 2012, ktorým bola sťažnosť sťažovateľky (z 25. septembra 2012, pozn.), ktorou namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „*v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 43 Cob 29/2012*“, odmietnutá ako neprípustná z dôvodu nevyčerpania účinných opravných prostriedkov, je toho názoru, že sťažnosť sťažovateľky doručená ústavnému súdu 12. júna 2013 sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, pričom k splneniu podmienok konania nedošlo (sťažovateľka účinné opravné prostriedky nevyčerpala), čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde.

Na základe tejto skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľky v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. augusta 2013